

Saecularia Damasiana. Atti del Convegno Internazionale per il XVI Centenario della Morte di Papa Damaso I /11-12-384 - 10/12-12-1984/ promosso dal Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, Città del Vaticano 1986.

Jak na to wskazuje tytuł publikacji, ta niemal 400-stronicowa książka jest wyrazem szczególnego zainteresowania dla osoby i dla wielkich zasług papieża Damazego /366-384/ ze strony rzymskiego Instytutu Archeologii Chrześcijańskiej, który nie miała część swych badań naukowych odnosił właśnie do tego wybitnego biskupa rzymskiego. Nic więc dziwnego, że zawarte w omawianej tu księdze pamiątkowej artykuły wyszły spod pióra już to pracowników Instytutu już to specjalistów /przede wszystkim Francuzów/ z Instytutem tym współdziałających. W każdym razie książka jest rezultatem badań środowiska rzymskiego i siłą rzeczy dotyczy zagadnień historyczno-archeologicznych związanych z Rzymem i jego najbliższymi okolicami.

Ten związek dobitnie został podkreślony treścią wypowiedzi Danilo Mazzoleni ego oraz Antonio Ferruy, stanowiących szeroko ujęte wprowadzenie do kwestii damazjańskiej w jej zróżnicowanych aspektach. Znalazło to wyraz przede wszystkim w pełnym, jak zwykle, erudycji artykule Ferruy dokonującym podsumowania i oceny odnośnych studiów prowadzonych w ostatnim stuleciu. Autor przekonywająco wypuklił charakter i znaczenie prac poświęconych osobie zmarłego przed 1600 laty biskupa, którego pontyfikat był tak znamieny dla historii Kościoła tamtych czasów na płaszczyźnie tak organizacyjnej jak i kulturalnej zwłaszcza literackiej. Wielorakim aspektem roli historycznej Damazego poświęcone są kolejne artykuły watykańskiej publikacji. Zarówno autorytet naukowy autorów jak i umiejętne i wyważone ujęcie zawartych w niej wypowiedzi pozwalają na wyrobienie sobie jasnego poglądu i oceny dotyczących omawianego problemu. Uzyskany obraz znamionuje się wielopłaszczyznowością kwestii składających się na całość zagadnienia, przy równoczesnej dokładności w naświetleniu poszczególnych jego aspektów. Charles Pietri, będący najkompetentniejszym dzisiaj znawcą rzymskiej historii Kościoła tamtej epoki, ukazuje tło dziejowe pontyfikatu Damazego i jego wybitną rolę w kontekście zachodzących wydarzeń. Hagiograficzny punkt widzenia eksponuje Victor Saxer mówiąc o związkach zachodzących między działalnością Damazego a kształtowaniem się rzymskiego kalendarza świąt męczenników. Paul-Albert Février i Jacques Fontaine zajmują się literacką stroną tej działalności. Pierwszy

traktuje o problemie życia i śmierci, jaki podjęty zostaje w damazjańskich epigramatach, drugi epigramaty te ujmuje w kategoriach poetyckiego kształtu nadanego chrześcijańskim wartościom zwłaszcza tym, które uwypuklał kult męczenników. O miejscu zajmowanym przez Damazego w Rufinowym obrazie historii Kościoła mówi Lorenzo Datrino. Wraz z artykułem Aldo Nestoriego poświęconym działalności budowlanej i "konserwatorskiej" biskupa rzymskiego z IV w. wchodzimy w dziedzinę archeologii w ściślejszym tego słowa znaczeniu. Wybitny znawca cmentarzy, zwłaszcza katakumb, Umberto Mario Fasola pisze o podziemnych /katakumbowych/ sanktuariach damazjańskich, aby na tym tle dokonać archeologiczno-historycznej analizy nowo odkrytej partii cmentarnego zespołu Kaliksta. W podobnym duchu Phillipe Pergola odnosi to zagadnienie do katakumby Domitylli oraz Generozy, zaś Jean Guyon i Louis Reekmans badają działalność Damazego: pierwszy w zespole cmentarnym "Ad duas lauros" przy via Labicana, drugi w kompleksie Gajusza należącym do zespołu Św. Kaliksta. Patrick Saint-Roch w artykule swym traktuje o grobie Damazego, Pasquale Tesini o sanktuarium Św. Hipolita w Porto, zaś Vincenzo Fiocchi Nicolai o bazylice Św. Aleksandra "ad Baccanas" przy via Cassia; oczywiście wszystko w kontekście realizowanych przez Damazego interwencji i inicjatyw. Wreszcie ostatnie dwa artykuły dotyczą ikonografii. Alejandro Recio Veganzoses szuka powiązań zachodzących między hymnem Damazego poświęconym św. Pawłowi Apostołowi a niektórymi scenami freskowej dekoracji katakumby Komedilli, zaś Maria Teresa Paleani próbuje odnależć w niektórych malowidłach katakumbowych w Rzymie inspirację mającą swe źródło w twórczości poetyckiej Damazego.

Znając poziom edytorski wydawnictw rzymskiego Instytutu Archeologii Chrześcijańskiej nie będziemy zaskoczeni świetną stroną graficzną książki. Tam gdzie zachodzi tego potrzeba, treść artykułów uzupełniona zostaje materiałem ilustracyjnym. Saecularia Damasiana są pozycją stanowiącą duży wkład do naszej znajomości, rzetelnej znajomości, realiów świata starochrześcijańskiego. Z pozycją tą zaznajomić się warto, zaznajomić się trzeba.

Tytus Górski